

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW: — BIZ DÜNYÄNIŇ ÄHLI ÝURTLARY WE HALKLARY ÜÇIN AÇYKDYRYS!

ÝAŞ DIPLOMATYŇ SESI

Biziň baş maksadymyz Watana gulluk etmektir! METBUGAT — ELEKTRON GAZETI

THE VOICE OF YOUNG DIPLOMAT

Our main goal is to serve the Motherland!

ELECTRONIC NEWSPAPER

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary instituty

Elektron gazet 2020-nji ýylyň 1-nji oktýabryndan bäri çykýar.

№27 (77)

2023-nji ýylyň 31-nji oktýabry

HEPDÄNIŇ MÖHÜM WAKALARY

23-nji oktýabrda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow, şeýle hem türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow Birleşen Milletler Guramasynyň Baş sekretary Antoniu Guterrişe BMG-niň güni mynasybetli gutlalaryny we iň gowy arzuwларыny beýan etdiler.

23-nji oktýabrda Lüksemburda Türkmenistanyň daşary işler ministri Raşid Meredow «Merkezi Aziýa — Ýewropa Bileleşigi» atly 19-njy ministrleriň duşuşygyna gatnaşdy.

Türkmenistanyň daşary işler ministri özüniň çykyşynda Ýewropa Bileleşigi bilen hyzmatdaşlygyň esasy ugurlaryny we uzak möhletleýin maksatly özara gatnaşykda ileri tutulýan ugurlary görkezdi.

23-nji oktýabrda «Merkezi Aziýa — Ýewropa Bileleşigi» atly ministrler duşuşygynyň çäginde Türkmenistanyň daşary işler ministri Raşid Meredow Awstriýa Respublikasynyň Ýewropa we halkara işler boýunça federal ministri Aleksander Şallenberg, Rumyniýanyň daşary işler ministri Luminisa Odobesku, Ýewropa Bileleşiginiň Halkara hyzmatdaşlygy boýunça komissary Ýutta Urpilaynen hem-de Kipr Respublikasynyň daşary işler ministri Konstantinos Kombos bilen ikitaraplaýyn duşuşyklary geçirdi. Gepleşikleriň dowamynda ministrler, şeýle hem Ýewropa Bileleşiginiň Halkara hyzmatdaşlygy boýunça komissary syýasy-diplomatik gatnaşyklary güýçlendirmegiň möhümdigini bellediler.

23-nji oktýabrda Türkmenistanyň daşary işler

ministriniň orunbasary Mähri Başimowa Ýewropa Bileleşiginiň Türkmenistandaky İlçisi Beata Peksa bilen duşuşdy.

25 — 27-nji oktýabrda paýtagtymyzyň Söwda-senagat edarasında «Türkmenistanyň nebiti we gazy — 2023» atly XXVIII halkara maslahat we sergi geçirildi. Ol «Türkmengaz», «Türkmennebit» döwlet konsernleri, «Türkmengaz» döwlet korporasiýasy tarapyndan guraldy.

25 — 26-njy oktýabrda hormatly Prezidentimiz Türkiýe Respublikasyna resmi sapary amala aşyrdy.

26-njy oktýabrda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Türkiýe Respublikasyna resmi saparynyň çäklerinde Ankarada geçirilen Türkmen-türk işewürlük forumyna gatnaşdy. Forumyň öňüsyrasynda döwlet Baştutanymyz Türkiýe Respublikasynyň esaslandyryjy we ilkinji Prezidenti Mustafa Kemal Atatürküň mawzoleýine (Anytkabir) bardy. Şeýle-de «Türkmenistan» seýilgähinde türkmen edebiyatynyň görnükli nusgawy wekili, Gündogaryň beýik şahyry we akyldary Magtymguly Pyragynyň heýkeline gül goýmak dabaralaryna gatnaşdy.

26-njy oktýabrda Türkmenistanyň Prezidenti Serdar Berdimuhamedowyň hem-de Türkiýäniň Prezidenti Rejep Taýyp Ärdoganyň arasynda gepleşikler geçirildi. Ýokary derejede geçen duşuşyk iki doganlyk halkyň taryhyň dowamynda emele gelen umumylygyna daýanýan türkmen-türk gatnaşyklarynyň mundan beýläk-de pugtalandyrylmagynyň we ösdürilmeginiň ýolunda möhüm waka boldy.

26-njy oktýabrda Türkmenistanyň daşary işler ministriniň orunbasary W.Hajiyewiň Günorta Afrika Respublikasynyň Gazagystandaky syýasy geňeşçisi Pis Bardolf Kennedi bilen duşuşygy geçirildi. Taraplar Türkmenistan bilen Günorta Afrikanynyň arasyndaky hyzmatdaşlygyň häzirkä ýagdaýy, şeýle hem syýasy, söwda, ykdysady, medeni we ynsanperwer ugurlarda hyzmatdaşlygyň geljegi barada pikir alyşdylar.

23 — 25-nji oktýabrda Türkmenistanyň Koreýa

Syýasy teswir

Respublikasyndaky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi B.Durdyýew Koreýa Respublikasynyň Suwon şäherinde geçirilen sekizinji Aziýa-Yuwaş umman şäherleri forumynda çykyş edip, gatnaşýjylara soňky ýyllarda Türkmenistanyň Prezidenti Serdar Berdimuhamedowyň baştutanlygynda ýurdumyza howpsuz, ýokary hilli ýaşayş jaýlara ähli ýaşajylaryň elýeterliligini üpjün etmek maksady bilen uly şäher gurluşyk maksatnamalarynyň işjeň durmuşa geçirilýändigini habar berdi.

26-njy oktýabrda Şanhaý Hyzmatdaşlyk Guramasynyň Hökümet baştutanlarynyň geňeşiniň 22-nji mejlisi geçirildi. Çärede türkmen wekiliýetine Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary Hojamyrat Geldimyradow ýolbaşçylyk etdi.

Mejlise Belarus Respublikasynyň, Eýranyň, Gazagystanyň, Gyrgyzystanyň, Hytaýyň, Mongoliýanyň, Russiýa Federasiýasynyň, Täjigistanyň hem-de Özbegistanyň Hökümet ýolbaşçylary, şeýle-de Hindistanyň we Pakistanyň daşary işler ministrleri gatnaşdylar.

GDA agza ýurtlaryň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisi 2024-nji ýylyň may aýynda Aşgabatda geçiriler.

26 — 29-njy oktýabrda Ýaponiýanyň Osaka şäherinde «Tourism Expo Osaka 2023» atly halkara syýahatçylyk sergisi guraldy. Bu sergide Türkmenistanyň milli diwarlygy mynasyyp orun aldy.

27-nji oktýabrda Türkmenistanyň daşary işler ministriniň orunbasary Mähri Başimowa bilen Birleşen Milletler Guramasynyň Ýewropa Ykdysady Komissiyasynyň (BMG ÝYK) Durnukly energetika bölüminiň direktory Dario Ligutiniň arasynda duşuşyk geçirildi.

27-nji oktýabrda Türkmenistanyň daşary işler ministri Raşid Meredow Türkmenistandaky diplomatik işini tamamlayan Ýaponiýanyň Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi Hiryoýuki Yamamoto bilen duşuşdy.

«Ýaş diplomatyň sesi».

ADAM HUKUKLARY BOÝUNÇA BÄSLEŞIK

■ 2023-nji ýylyň 24-nji oktýabrynda Birleşen Milletler Guramasynyň Ösüş Maksatnamasynyň (UNDP) Türkmenistandaky wekilhanasynyň hem-de Türkmenistanyň Döwlet, hukuk we demokratiýa institutynyň bilelikde guramagynda Adam hukuklary boýunça Ählumumy Jarnamasynyň 75 ýyllygy we Wena Jarnamasynyň 30 ýyllygy mynasybetli BMG-niň Aşgabat şäherindäki binasynda bäsleşik geçirildi.

Bäsleşigiň dowamynda toparlar ýurdumyza adam hukuklaryny

ny goramagyň, höweslendirmegiň hem durmuşa geçirmegiň milli ulgamyny we halkara gatnaşyklaryndaky ulgamyny pugtalandyrmak, adam hukuklary çygyryndaky kanunçylygy, halkara konwensiýalary amala aşyrmak hem durmuşa geçirmek boýunça alnyp barylýan işleri halkara borçnamalaryna laýyk getirmek ýoly bilen, Türkmenistanyň adam hukuklary boýunça 2021 — 2025-nji ýyllar üçin Hereketleriň milli meýilnamasynyň durmuşa geçirilmege dogrusynda özleriniň hasabatlary bilen çykyş etdiler.

Emin agzalarynyň gelen netijeleri boýunça 1-nji orna Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň Halkara gatnaşyklary institutunyň halkara hukugy fakultetinden düzülen talyplar topary mynasyyp boldy.

ПРОВЕДЕНА ЛЕКЦИЯ ПО ДИПЛОМАТИЧЕСКОМУ ПРОТОКОЛУ И ЭТИКЕТУ

■ 24 октября 2023 года в Институте международных отношений МИД Туркменистана была проведена очередная Вводная лекция по дипломатическому протоколу и этикету Джона Симпсона, американского эксперта, опытного тренера, специалиста по дипломатическому протоколу и этикету. Джон Симпсон подробно рассказал о важности знания норм и правил дипломатического протокола, являющегося необходимым условием успешной работы в сфере международных отношений, приводя примеры из своего опыта. Также гость

поделится со студентами дополнительной литературой. В ходе содержательной лекции состоялся обстоятельный обмен мнениями между лектором и студентами.

MEETING FOLLOWING THE OFFICIAL VISIT OF THE PRESIDENT OF TURKMENISTAN TO REPUBLIC OF TURKEY

■ On October 27, 2023, a meeting was held at the Institute of International Relations of the Ministry of Foreign Affairs of Turkmenistan on the results of the official visit of the President of Turkmenistan Serdar Berdimuhamedov to the Republic of Turkey. During the meeting, a discussion took place on a special system of cooperation between Turkmenistan and the Republic of Turkey.

Speakers at the conference emphasized that Turkmenistan, under the far-sighted leadership of the President, is confidently moving along the path of development and prosperity. Great achievements of our country in recent years, large-scale activities implemented in the socio-economic, cultural and humanitarian spheres have contributed to the high authority of our Motherland in the world.

As noted by the speakers at the meeting, it was emphasized that during the New Era of a Prosperous State in the country's foreign policy, special attention is paid to good neighborhood, mutual respect and mutual benefits in cooperation with the states of the world and major international organizations.

«Ýaş diplomatyň sesi».

KEMİK KARDEŞLİĞİ GÜÇLENİYOR

Türkmen-Türk ilişkilerinin kadim bir geçmişi vardır. Ortak tarihimize bakmak gerekirse XI. yüzyılın ortalarında, Yakın Doğu'da Büyük Selçuklu Devleti'ni kurarak Orta Çağ tarihinde önemli bir rol oynamış olan Türk kabileleri "Oğuz" adı yanında "Türkmenler" olarak da anılmaktadır. Günümüzde Türkmen adının nereden geldiğine dair Oğuzlardan İslamiyet'i kabul edenlere, onları gayrimüslimlerden ayırmak için Maverainnehir Müslümanlarınca Türkmen adı verildiği yönünde bir görüş hakimdir. Bu yönde bir başka görüşte Türkmen sözcüğünün sonundaki "men" in Türkçe mubalağa eki olduğu (kocaman, azman, değirmen) ve bu adın, Öz-Türk anlamına geldiği düşüncesidir. Kimi kaynaklarda Türkmen adı yerleşik olanlar için kullanırken göçebe olanları da Yörük olarak adlandırır. Türkmen ve Yörük kelimeleri tarihî belgelerde eş anlamlı olarak da kullanılmıştır. Türkmen olarak adlandırılan Müslüman oğuzlar; batıda Türkiye, Suriye, Rumeli, Kıbrıs, Filistin, Lübnan, Irak, Azerbaycan doğuda ise Horasan, Türkmenistan, Kafkasya, Özbekistan, Afganistan ve Çin'de yaşamaktadırlar. Türkiye Türkleri ve Türkmenlerin genetik yapıları karşılaştırıldığında birbirlerine oldukça benzedikleri görülmektedir. Gerek dil gerekse kültür olarak Türkler ve Türkmenler, tarihî süreçte Oğuzlara mensuptur ve birbirleri ile benzerlik göstermektedirler. 1520-1530 yıllarına ait Osmanlı Tahrir defterleri incelendiğinde Anadolu halkının %93 gibi bir oranının Türkmen aşiretlerine mensup oldukları ortaya çıkmaktadır. Türkiye Türkleri genetik olarak Orta Asyalı (Türkmenistan) Türkmenlerine oldukça yakındır. Sürdürülen genetik ve tarihi araştırmalar, Türkiye Türklerinin diğer bir ifade ile Anadolu Türklerinin % 90 oranında Türkmen kökenli olduklarını göstermektedir. İşte bu faktörler sayesinde Türkmenistan ile Türkiye arasındaki işbirliği her geçen gün güçleniyor ve gelişiyor.

raç ürünlerinden oluşan bir fuar düzenleneceğini ve iş dünyasından büyük ilgi beklendiğini kaydetti.

Türkiye Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır forumda yaptığı konuşmada, Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile Türkmenistan Sanayiciler ve Girişimciler Birliği (TSGB) arasında Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Alanında İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Eylem Planı'nın imzalanacağını not etti. Kacır, bu anlaşmalar çerçevesinde yeni iş fikirleri ve projelerin somutlaştırılması ve hayata geçirilmesi için çaba gösterileceğini aktardı.

Günün ikinci yarısında ise Cumhurbaşkanının konutu olan Aksaray Sarayı'nda resmi karşılama töreni gerçekleştirildi. Resmi karşılama töreninin ardından, iki kardeş ülkenin resmi heyet üyelerinin katılımıyla birebir formatta en üst düzeyde ikili görüşmeler, genişletilmiş formatta ise müzakereler gerçekleştirildi. Görüşme sırasında iki ülkenin Devlet Başkanları hediye alışverişinde bulundu. Türkmenistan Devlet Başkanı, dostluğun simgesi olarak mevkidaşı Recep Tayyip Erdoğan'a "Gardaş" adında Alabay yavrusunu hediye etti. Buna karşılık Erdoğan, Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov'a iki yavru köpek hediye etti. Takdim edilen hediyeler için birbirlerine teşekkür ettikten sonra liderler arasında toplantı gerçekleştirildi. Yapılan

si olarak görme arzusunu dile getirdi. Toplantı sonucunda Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkmenistan Devlet Başkanı Berdimuhamedov'un huzurunda iki ülke arasında 13 anlaşma imzalandı.

Bu kapsamda, "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası Arasında Türkiye-Türkmenistan Ticaret Ve Sanayi Odası Forumu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı", "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Görsel-işitsel Hizmetlere Dair Ortak Yapım Anlaşması", "Türkiye Cumhuriyeti Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ile Türkmenistan Sanayiciler ve Girişimciler Birliği Arasında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Alanında İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Eylem Planı", "Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığı ile Türkmenistan Devlet Başkanlığına Bağlı Devlet Servisi Akademisi Arasında İnsan Kaynaklarının Yönetimi Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı", "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon Ve Metroloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması", "Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı İle Türkmenistan Bakanlar Kurulu Nezdinde Baş Arşiv Müdürlüğü Arasında İşbirliği Protokolü", "Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı İle Türkmenistan Devlet Televizyon, Radyo Yayıncılık Ve Sinematografi Komitesi Arasında Medya Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı", "Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu ile Türkmenistan Eğitim Bakanlığı Arasında Yükseköğretim Alanında İşbirliğine Yönelik Mutabakat Zaptı", "Türkiye Ulaştırma Ve Altyapı Bakanlığı ile Türkmenistan Bakanlar Kuruluna Bağlı Ulaştırma Ve Haberleşme Ajansı Arasında Ulaştırma ve Bilgi Teknolojilerinde Araştırma Ve Geliştirme Faaliyetlerinde İşbirliği Mutabakat Zaptı", "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Bitki Koruma ve Bitki Karantinası Alanında İşbirliği Anlaşması", "Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı İle Türkmenistan Kültür Bakanlığı Arasında Kültür Alanında İşbirliği Anlaşması", "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşmasının Uygulanması İçin Gençlik Politikası Alanında 2024-2026 Dönemi İşbirliği Eylem Planı" ve "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Türkmenistan Hükümeti Arasında Meteoroloji Alanında İşbirliği Anlaşması" imza altına alındı. Ortak tarihi, dili, dini ve kültürü paylaşan iki kardeş ülke ve halk arasında, "Bir Millet, İki Devlet" temelinde dengeli, karşılıklı saygı ve işbirliğine dayalı özel ilişkiler bulunmaktadır. İki ülke arasındaki işbirliği dış politika, ticaret ve ekonomi, kültür ve eğitim başta olmak üzere her alanda olumlu bir seyir izlemektedir. Türkmenistan ile Türkiye arasındaki işbirliği büyük gelişme potansiyeline sahiptir. Saygıdeğer Kahraman-Arkadağımızın başlattığı ve Saygıdeğer Arkadağlı-Kahraman Serdarımız tarafından başarıyla devam ettirilen ihtiyatlı ve ileri görüşlü politikaları sayesinde her geçen gün ortaya çıkan bu potansiyel iki kardeş ülke arasındaki ilişkileri en üst seviyeye ulaştırıyor.

Seyran SOPYYEV,
Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı
Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün
Uluslararası gazetecilik
Fakültesinin II.Sınıf öğrencisi.

25-26 Ekim 2023 tarihlerinde Türkmenistan Cumhurbaşkanı Serdar Berdimuhamedov'un Türkiye Cumhuriyeti'ne ilk resmi ziyareti gerçekleşti. Devlet başkanını Ankara havaalanında Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar ve diğer yetkililerin yanı sıra Türk iş çevrelerinden bir grup temsilci tarafından karşıladı. Türkmenistan Cumhurbaşkanı ile Türkiye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı arasındaki görüşmede, Türkmen-Türk ilişkilerinin üst düzeyde olduğu belirtildi. 26 Ekim'de zirve görüşmelerinin başlamasından önce Türkmenistan Devlet Başkanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedi istirahatgahı Anıtkabir'e giderek burada çelenk bırakma törenine katıldı. Ardından Türkmenistan Cumhurbaşkanı Serdar Berdimuhamedov Türkmenistan parkını ziyaret etti ve bu sırada Türkmen edebiyatının klasiği, büyük şair ve düşünürü Mahtumkulu Firaki'nin anıtına çelenk bıraktı. Resmi ziyaretin çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Odası'nın (TOBB) Genel Merkezi'nde Türkmenistan-Türkiye iş forumuna katılarak konuşma yaptı.

Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov yaptığı konuşmada, Türkmenistan-Türkiye Ortak Yatırım Fonu'nun kurulmasını teklif etti. Türkmenistan Devlet Başkanı ekonomi, yatırım, enerji, ulaşım ve iletişim alanlarının yanı sıra tarım, sanayi ve sanayi işbirliği, bilim ve teknolojinin, ülkenin Milli ekonomisinin kilit alanları olarak vurguladı.

Serdar Berdimuhamedov, Türk ortaklarla işbirliğinin geliştirilmesine yönelik somut önerilerini dile getirdi.

Türkmenistan Devlet Başkanı, Türkiye'nin iş çevrelerini "Aşgabat City" konseptini uygulamaya ve Arkadag şehrinin gelişiminin ikinci aşaması kapsamında bir sanayi kümelenmesinin inşasına aktif olarak katılmaya çağırıldı.

Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov ayrıca, yatırımlar, ulaştırma ve lojistik merkezi konusunda bir çalışma grubu kurulması için girişimde bulundu ve Türkmenistan'ın Türkiye'ye

elektrik ve doğalgaz tedariki konusunda işbirliğine hazır olduğunu teyit etti.

Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da Türkmenistan-Türkiye İş Forumu'nda bir konuşma yaptı. Yılmaz konuşmasında, Türkmenistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin bu yılın ilk dokuz ayında 2,1 milyar ABD dolarına ulaştığını ve yıl sonuna kadar 3 milyar ABD dolarına çıkmasının beklendiğini kaydetti. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, bu ticaret hacminde elektrikli ekipmanların payının yüzde 16, metal ürünlerin yüzde 10, genel sanayi mallarının, makina ve ekipmanların yüzde 8, özel makinelerin yüzde 5 ve prefabrik yapıların yüzde 4 olduğuna dikkat çekti.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Türkmenistan'ın piyasasında en fazla Türk kontratının yer aldığı ikinci ülke konumunda olduğunu ifade etti. Belirtildiği gibi, Türkmenistan doğalgazının ve elektriğinin dünya pazarlarına ulaştırılması için işbirliği gerekmektedir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, bu yılın aralık ayında Türkmenistan'ı ziyaret edeceğini de sözlerine ekledi. Yılmaz ayrıca, 6-8 Aralık tarihleri arasında Türkmenistan'da Türk ih-

toplantıda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkmenistan Devlet Başkanı'nın ülkesine yaptığı ziyaretin, köklü güzel geleneklere, kopmaz dostluk ve kardeşlik bağlarına dayanan devletlerarası diyalog tarihinde önemli bir olay olarak değerlendirildiğini vurguladı. Baş başa ve heyetler arası görüşmelerin ardından Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov, anlaşmaların imza törenine katılıp, ortak basın toplantısı düzenlediler. Toplantıda konuşma yapan Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhamedov ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkmenistan doğalgazının Hazar Denizi üzerinden Türkiye'ye taşınması konusunu ele aldıklarını aktardı. Görüşmede ayrıca, Türkmenistan elektriğinin Hazar Denizi üzerinden Türkiye'ye ulaştırılması ve ticaretin artırılması konuları da ele alındı. Görüşme sırasında iki taraf ilişkilerinin mevcut durumunu değerlendirdi ve daha fazla işbirliği için fırsatları ele aldı. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ayrıca, Türk Devletleri Teşkilatı'nda gözlemci statüsünde bulunan Türkmenistan'ı Teşkilatın tam üye-

Türkiye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da Türkmenistan-Türkiye İş Forumu'nda konuşmasında, Türkmenistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacminin bu yılın ilk dokuz ayında 2,1 milyar ABD dolarına ulaştığını ve yıl sonuna kadar 3 milyar ABD dolarına çıkmasının beklendiğini kaydetti.

MERKEZI AZIÝA – KOREÝA RESPUBLIKASY:

hyzmatdaşlygyň berk binýady

Häzirki wagtda Türkmenistan köpugurly daşary syýasy işini ýokary depginde, işjeň ýagdaýda alyp barýar. Ýurdumyz Aziýa — Ýuwaş umman sebitinde okgunly ösýän döwletleriň biri bolan Koreýa Respublikasy bilen netijeli gatnaşyklaryň has-da berkidilmegine uly ähmiýet berýär. Yzygiderli geçirilýän syýasy duşuşyklary muňa anyk mysallar hökmünde görkezmek bolar. 2023-nji ýylyň 1-nji noýabrynda paýtagtymyza geçirilmegi meýilleşdirilýän Merkezi Aziýa döwletleriniň we Koreýa Respublikasynyň daşary işler ministrleriniň derejesinde «Merkezi Aziýa — Koreýa Respublikasy» 16-njy hyzmatdaşlyk forumy döwletara gatnaşyklaryň netijeli häsiýete eýediginiň aýdyň beýanydyr.

Mälim bolşy ýaly, Türkmenistan bilen Koreýa Respublikasynyň arasyndaky diplomatik gatnaşyklar 1992-nji ýylyň 7-nji fewralynda ýola goýuldy. Geçen taryhy döwürde döp bolan türkmen-koreý hyzmatdaşlygy, iki ýurduň mümkinçiliklerine we häzirki döwürüň meýillerine laýyklykda ileri tutulýan ugurlar boýunça yzygiderli ösdürildi. Şunda türkmen tarapynyň başlangyjy esasynda döredilen Türkmen-koreý işewürlik geňeşiniň hem-de Söwda, ykdysady, ylmy we tehnologik hyzmatdaşlyk boýunça hökümetara türkmen-koreý toparynyň işiniň uzak möhletleýin, özara bähbitli esasyda ýola goýulýan ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň has-da giňeldilmegi üçin möhüm gurallar bolup hyzmat edýändigini nygtamak gerek. Şeýle-de biziň ýurtlarymyz köptaraplaýyn esasyda, şol sanda «Merkezi Aziýa — Koreýa Respublikasy» görnüşinde netijeli gatnaşyklary saklaýarlar.

Iki döwletiň daşary syýasat edaralarynyň ynama we hormata esaslanýan gatnaşyklary ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň özeni bolup durýar. Hususan-da, 2021-nji ýylyň 30-njy noýabrynda Duşenbe şäherinde, 2022-nji ýylyň 25-nji oktyabrynda Koreýa Respublikasynyň Pusan şäherinde geçirilen daşary işler ministrleri derejesinde «Merkezi Aziýa — Koreýa Respublikasy» hyzmatdaşlyk forumynyň mejlislerini aýratyn nygtamak gerek. Onuň çäklerinde Türkmenistanyň we Koreýa Respublikasynyň daşary syýasat edaralarynyň

nyň ýolbaşçylarynyň arasynda ikitaraplaýyn gepleşikler guraldy.

Geçen ýyllarda bilelikdäki tagallalar netijesinde syýasy, söwda-ykdysady, medeni-ynsanperwer ulgamlarda ikitaraplaýyn gatnaşyklaryň strategik hyzmatdaşlyk derejesine ýetirilendigini bellemelidir. Biziň ýurtlarymyzyň arasynda hyzmatdaşlygyň pugta şertnama-hukuk binýady döredildi. Olar dürli ugurlary gurşap alýar. Bu bolsa hyzmatdaşlygyň döp bolan, şeýle hem täze ugurlarynda bilelikde işlemek üçin ägirt giňligiň bardygyny görkezýär. Bularyň ählisi iki döwlete-de dünýäde özara üstünlikli hereket etmäge şert döredýär we Birleşen Milletler Guramasynynda, beýleki birnäçe halkara düzümlerde gatnaşyklary işjeň dowam etdirmäge mümkinçilik berýär. Şunuň bilen baglylykda, pugta parahatçylygy, howpsuzlygy we durnuklylygy üpjün etmek, Durnukly ösüş maksatlaryny durmuşa geçirmek, häzirki wagtda ählumumy gün tertibinde duran möhüm meseleleri oňyn çözmäge gönükdirilen başlangyçlary öňe sürmek ýaly wajyp meseleler boýunça tagallalary utgaşdyrmagy dowam etdirmek geljekde-de möhümdir.

Biziň ýurtlarymyz söwda-ykdysady hyzmatdaşlygy ozal gazanylan ylalaşyklara we maksatnamalara laýyklykda ösdürýärler. Soňky döwürde ikitaraplaýyn söwda dolanyşygynyň möçberiniň artýandygy munuň aýdyň subutnamasydyr. Türkmenistanyň başlyklyk etmeginde 1-nji noýabrda paýtagtymyza geçiriljek «Merkezi Aziýa — Koreýa Respublikasy» 16-njy hyzmatdaşlyk forumynda ulag, logistika, saglygy goraýyş, lukmançylyk, howanyň üýtgemegi we daşky gurşawy goramak, maglumat-aragatnaşyk tehnologiýalary, bilim-ylm, şeýle hem syýahatçylyk ugurlaryna seredilmegine garaşylýar.

Ýurtlarymyzyň geografik taýdan uzak aralykda ýerleşendigine garamazdan, Merkezi Aziýa we koreý halklary umumy dil tapşmagy başarýarlar. Iki ýurtda birek-biregiň diline, özboluşly medeniýetine uly hormat goýulýar. Ýokarda ady agzalan forumyň yzysüre bolsa, has takygy, 3 — 5-nji noýabr aralygynda Aşgabatda Koreýanyň Medeniýet hepdeligi hem geçiriler. Munuň özi halkara gatnaşyklarynda medeni-ynsanperwer ulgama möhüm ornuň degişlidigini aýdyň görkezýär.

Umuman, şeýle syýasy-diplomatik hem-de medeni çäreleriň yzygiderli guralmagy strategik hyzmatdaşlygy giňeltmekde, halklary birek-birek bilen has-da ýakynlaşdyrmakda, dostluk köprüleriniň binýadyny berkitmekde möhüm ähmiýete eýedir.

«Ýaş diplomatyň sesi».

«Merkezi Aziýa — Koreýa Respublikasy» atly 16-njy hyzmatdaşlyk forumy 2023-nji ýylyň 1-nji noýabrynda paýtagtymyza geçiriler.

Из событий туркменских дипмиссий за рубежом

23 октября Президент Республики Таджикистан Эмомали Рахмон принял верительные грамоты у посла Туркменистана Аймурада Гочмурадова. Об этом сообщила пресс-служба туркменского дипведомства в Душанбе.

Вручив документы, посол передал тёплые слова приветствия от Президента Сердара Бердымухамедова, подтвердившего приверженность Туркменистана традиционному межгосударственному диалогу, отвечающему интересам двух братских стран и народов, – говорится в сообщении.

Поздравив туркменского посла с назначением на ответственный пост и пожелав ему дальнейших успехов в его дипломатической миссии, Эмомали Рахмон передал ответные добрые и искренние пожелания в адрес Президента Сердара Бердымухамедова и Национального Лидера туркменского народа Гурбангулы Бердымухамедова, а всему туркменскому народу дальнейшего развития и процветания.

24 октября посол Туркменистана Довлетмырат Сейитмамедов вручил верительные грамоты президенту Грузии Саломе Зурабишвили. Церемония состоялась во вторник, 24 октября, в Президентском дворце, Тбилиси.

Во время беседы Зурабишвили поздравила туркменского посла с назначением на ответственную должность и пожелала ему успехов в дипломатической деятельности.

В свою очередь, посол передал президенту Грузии теплые слова приветствия и наилучшие пожелания от имени Президента Туркменистана Сердара Бердымухамедова, а также от имени Национального Лидера туркменского народа, председателя Халк Маслахаты Гурбангулы Бердымухамедова.

27 октября посол Туркменистана в Германии Бердимурат Реджепов встретился с представителями Федерального Министерства экономики и защиты климата ФРГ. В ходе встречи стороны обсудили проведение следующего заседания Совместной туркмено-германской рабочей группы по экономическому сотрудничеству, сообщила пресс-служба туркменского дипведомства. В целях реализации этих инициатив стороны планируют провести соответствующие работы в рамках Совместной туркмено-германской рабочей группы по экономическому сотрудничеству.

28 октября туркменская делегация, которая находится с визитом в Тбилиси, провела ряд двусторонних встреч с членами грузинского правительства, а также с представителями

транспортного ведомства Румынии в рамках Форума Шелкового пути, сообщает посольство Туркменистана в Грузии.

«В ходе встреч были обсуждены вопросы активизации и расширения сотрудничества в торгово-экономической, транспортно-энергетической и инвестиционных сферах. Особое внимание было уделено транспортно-транзитному коридору «Каспийское море — Черное море», — говорится в пресс-релизе диппредставительства.

Оразджемал ЧАРЫЯРОВА, студентка I курса факультета международной журналистики.

Дипломат — человек, который дважды подумает, прежде чем ничего не сказать.

Алекс Дрейер

Adatça, ýurdumyzyň nebit-gaz pudagyndaky gazanylan netijeler her ýylyň güzünde geçirilýän «Türkmenistanyň nebiti we gazy» atly halkara serginiň we maslahatyň dowamynda seljerilýär. 2023-nji ýylyň 25 – 27-nji oktýabrynda Aşgabat şäherindäki Söwda-senagat edarasyna geçirilen «Türkmenistanyň nebiti we gazy – 2023» halkara nebit-gaz forumynyň dowamynda hem aslyly däl görä, ýurdumyzyň ýangyç-energetika toplumynyň soňky bir ýyldaky gazanan öňegidiliklerine ser salmakda, pudaga täze maýa goýumlaryny çekmekde örän ähmiýetli boldy.

2023-nji ýyl «mawy ýangyjy» daşarky bazarlara eksport etmek boýunça gazanylan örän ähmiýetli üstünlikler we taryhy ylalaşyklar bilen ýatda galar diýip bilersiz. Çünki Türkmenistan şu ýylyň dowamynda Wengriýa (Ýewropa bazaryna), Pakistan ýaly tebigy gazy eksport etmegiň täze bazarlaryna tarap aýylyp ädim äden bolsa, Ýrak hem-de goňşy Özbegistan bilen bu ugurda deňişli ylalaşyklar gazanyldy. Aşakda Türkmenistanyň nebit-gaz pudagy bilen bagly soňky bir ýylyň esasy wakalary dogrusynda giňişleýin durup geçmegi makul bildik:

Aşgabat – Budapeşt: syýasy şertnama

2023-nji ýylyň 20-nji awgustynda Budapeştde Wengriýanyň Premýer-ministri Wiktor Orban bilen Türkmenistanyň Prezidenti Serdar Berdimuhamedowyň duşuşygy Wengriýanyň energetika syýasatynda möhüm ähmiýete eýe boldy. Sebäbi şol duşuşygyň barşynda geljekde türkmen gazyny Wengriýa ibermek barada syýasy ylalaşyk gazanyldy.

Mälim bolşuna görä, türkmen «mawy ýangyjynyň» Wengriýa iberilmegini Hazarüsti gaz geçiriji taslamasynyň üsti bilen guramak göz önünde tutulýar. Şunuň bilen baglylykda, Wengriýanyň daşary işler ministri Peter Siýýarto Türkmenistandan Wengriýa tebigy gaz ibermek üçin geçirijilik kuwwaty ýylda 30 milliard kub metr bolan 300 kilometrlik turbageçirijini gurmagyň, şeýle hem Günorta-Gündogar Ýewropadaky turbageçirijileriň kuwwatyny ýokarlandyrmagyň zerurdygyny belledi.

Ýeri gelende bellesek, Türkmenistanyň tebigy gazynyň Wengriýa iberilmegi bilen bagly gazanylan syýasy ylalaşyk türkmen «mawy ýangyjyny» Ýewropa eksport etmek babatda ädilen örän möhüm ädimdir.

Aşgabat – Bagdat: «swop» taslamasy

Edil Wengriýa ýaly, Ýrak hem şu ýylyň dowamynda türkmen gazyna esasy hyrdar hökmünde orta çykdy. Oktýabr aýynyň birinji ongünlüginde Bagdatda Ýrak bilen Türkmenistanyň arasynda Yragyň elektrik beketleriniň zerurlyklaryny üpjün etmek boýunça tebigy gaz ibermek barada özara düşünişmek hakyndaky Ähtnama gol çekildi. Bu resminama Türkmenistanyň döwlet ministri — «Türkmengaz» döwlet konserni-niň başlygy Maksat Babaýew bilen Yragyň elektrik ministri Ziad Ali Fadeliň arasynda

geçirilgen gepleşiklerden soň gol çekildi.

Resminama laýyklykda, Ýrak tarapy bilen gaz pudagynda hyzmatdaşlygy ösdürmek maksady bilen «swop» usulynda Eýran Yslam Respublikasyndan üstaşyr geçirip, Ýrak Respublikasyna her ýylda, takmynan, 10 milliard kub metre golaý türkmen tebigy gazyny ibermek göz önünde tutulýar. Şunuň bilen baglylykda, gazy «swop» usuly-

Şertnama esasynda 1 ýylyň dowamynda 2 milliard kub metr türkmen «mawy ýangyjyny» goňşy ýurda eksport etmek göz önünde tutulýar. Mundan başga-da, Özbegistan Respublikasynyň energetika ministri geljekde taraplaryň arasynda tebigy gazyň eksporty boýunça uzak möhletleýin ylalaşygyň gazanyljakdygyny we eksport edilýän tebigy gazyň mukdarynyň artdyryljakdygyny belläp

TÜRKMENISTANYŇ GLOBAL ENERGETIKA BAZARYNDAKY ORNY PUGTALANÝAR

da Eýran Yslam Respublikasyndan üstaşyr akdyrmak babatda Eýranyň Milli gaz kompaniýasy bilen hem deňişli gepleşikler alnyp barylýar.

Eger-de bu ugurdaky gepleşikler üstün-

geçdi. Şonuň üçin hem Türkmenistan geljekde goňşy ýurda öz gazynyň uly mukdaryny eksport etmek arkaly «mawy ýangyçdan» gelyän gyzyly puldaky girdejisini artdyrmak babatda amatly mümkinçilige eýe diýip bolar.

likli tamamlanyp, türkmen gazy Yraga iberilip başlanylsa, munuň özi Türkmenistanyň ykdysadyýetini kuwwatlandyrmak bilen birlikde, tebigy gazyň eksportyny diwersifikasiýalaşdyrmakda oňyn çözümleriň biri bolar.

Aşgabat – Daşkent: 2 milliard kub metr

Türkmenistanyň ýangyç-energetika pudagynda şu ýylda ýüze çykan ähmiýetli wakalaryň ýene biri Özbegistana türkmen gazyny gönüden-göni eksport etmek babatda gysga möhletleýin ylalaşygyň gazanylandygdyr. Has takygy, 2023-nji ýylyň 24-nji awgustynda Aşgabatda Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň ýangyç-energetika toplumyna gözegçilik edýän orunbasary B.Amanow bilen Özbegistan Respublikasynyň wekiliýetine ýolbaşçylyk edip ýurda sapa bilen gelen Özbegistan Respublikasynyň energetika ministri Ž.Mirzamahmudowyň arasynda geçirilen duşuşykda taraplar türkmen tebigy gazyny Özbegistana ibermek hakynda täze şertnama baglaşmak barada ylalaşdylar.

Aşgabat – Pekin: 65 milliard kub metr

Bilşimiz ýaly, türkmen gazynyň esasy import edijisi Hytaý Halk Respublikasy bolup durýar. Häzirki wagtda her ýylda 30 milliard kub metrden gowrak türkmen gazy Hytaýa eksport edilýär. Bu mukdaryň ýakyn geljekde 65 milliard kub metre çenli ýokarlanmagyna garaşylýar. Çünki Hytaý tarapy tebigy gaza bolan içkerki islegiň ýylsaýyn artýandygyny göz önünde tutup, Türkmenistan — Hytaý gaz geçirijisiniň dördünji şahasynyň gurluşygyny çaltlaşdyrmak isleýär. Ozalky üç şahadan tapawutlylykda, Gazagystanyň däl-de, Gyrgyzystanyň we Täjigistanyň üstünden geçýän Türkmenistan — Hytaý gaz geçirijisiniň dördünji şahasynyň işe girizilmegi bilen ýene-de goşmaça 25 milliard kub metr türkmen gazyny Hytaýa ibermege we eksportyň umumy mukdaryny 65 milliard kub metre ýetirmäge mümkinçilik dörrär. Bularyň ählisi ýene-de uzak ýyllaryň dowamynda Hytaýyň türkmen gazynyň esasy import edijisi, Türkmenistanyň

bolsa bu ýurdy turbageçirijiler arkaly tebigy gaz bilen esasy üpjün ediji bolmagynda galjakdygyny aňladýar.

Ýeri gelende bellesek, 2022-nji ýylda Türkmenistan Hytaýa umumy bahasy 10 milliard 250 million dollarlyk tebigy gazy eksport etdi. Şu ýylyň ýedi aýynda bolsa bu görkeziji geçen ýylyň deňişli döwüründäki-den 10 göterim ýokarlanyp, eksport edilen tebigy gazyň umumy bahasy 5,85 milliard amerikan dollaryna deň boldy.

Aşgabat – Yslamabat: TOPH taslamasy

Bulardan başga-da, şu ýylyň dowamynda Türkmenistan — Owganystan — Pakistan — Hindistan gaz geçirijisiniň taslamasynyň durmuşa geçirilmegi babatda hem öňegidilikler hasaba alyndy. Çünki energiýa ýetmezçiligini başdan geçirýän we onuň gymmat çeşmelerini ulanýan Pakistan Türkmenistan bilen tebigy gazy import etmek boýunça işjeň hyzmatdaşlyk etmäge aýratyn ähmiýet berýär.

Pakistanyň Premýer-ministriniň wezipesini wagtlaýyn ýerine ýetiriji Anwar-ul-Hak Kakaryň aýtmagyna görä, Türkmenistan ägirt uly tebigy gaz mümkinçiliklerine eýe bolup, wagtlaýyn Hökümetiň ygtyýarlygynyň tamamlanýan döwürüne çenli deňişli ugurda netijeli işleriň durmuşa geçiriljekdigine umyt bildirilýär.

Şunuň bilen baglylykda, Yslamabatda ýerleşýän Maýa goýumlaryny ösdürmek boýunça Ýörite geňeşiň Ýokary komiteti (SIFC) Pakistanyň Daşary işler hem-de Nebit ministrliklerine TOPH gaz geçirijisi bilen bagly meseleleriniň çözülmegini çaltlaşdyrmak boýunça tabşyryk berdi. Tabşyryga laýyklykda, 2023-nji ýylyň 30-njy noýabryna çenli aşakdaky şertnamalara gol çekilmegi meýilleşdirilýär: kabul edýän Hökümetiň şertnamasy, Gazy üstaşyr geçirmek şertnamasy, Turbageçiriji ulgamyň düzgünleri we ş.m.

Mundan başga-da, Yslamabat häzirki wagtda ministrlikleriň derejesinde Türkmenistandan elektrik toguny satyn almagyň mümkinçiligini we mehanizmini öwrenmek üçin gepleşikler geçirmegi, şeýle-de Azerbaýjandan we Türkmenistandan «swop» şertnamasy esasynda tebigy gazy import etmegiň mümkinçiliklerine hem garamagy meýilleşdirýär.

Ýeri gelende bellesek, şu ýylyň iýun aýynda Türkmenistan we Pakistan TOPH gaz geçiriji taslamasynyň durmuşa geçirilişini çaltlaşdyrmak baradaky bilelikdäki Meýilnama gol çekişdi. Bu resminama TOPH gaz geçiriji taslamasynyň üstünlikli durmuşa geçirilmegi üçin «ýol kartasy» bolup hyzmat edýär.

Mätgurban MÄTGURBANOW,
Halkara žurnalistikasy fakultetiniň
III ýyl talyby.

«SNP Global Platts»-yň analitikleri täze maýa goýumlary bolmazdan, bar bolan nebit we gaz önümçiliginiň 2050-nji ýyly çenli 75% azalmagy mümkin diýip çaklaýarlar. Häzirki energiýa zerurlyklaryny kanagatlandyrmakda esasy orun adaty energiýa çeşmelerine — nebit bilen gaza berler.

Baş redaktor
Aýnabat NAZAROWA

Baş redaktoryň orunbasarlary: M.Mätgurbanow, G.Gurbansähedow.

Jogapkär kätip: B.Garaýew.

Jogapkär kätibiň orunbasary: A.Kaşaňow.

Bölüm müdiri: J.Öwezowa.
Edebi işgärler: A.Ýazweliýew, A.Atajykowa.
Fotohabarçy: B.Ýazmyradow.

Korrektor: A.Döwletowa.

Redaksiyon geňeşiň agzalary:

B.Ataýew, M.Berdinyýazow, T.Uşakow,
R.Bäşimow, B.Saryýew, B.Amansaryýew,
B.Karaýew, A.Jumagulyýew, M.Gandymowa,
T.Babaýewa, P.Çaryýew, O.Hemzäýew,
J.Pürjähewa, O.Amanmuhammedowa.

Gazet elektron görnüşinde
HGI-niň www.iirmfa.edu.tm
internet saýtynda
ýerleşdirilýär.

E-mail:
hgi.redaksiya@gmail.com